

Шум Ольга Володимирівна

кандидат філологічних наук

старший викладач відділу мовної підготовки

Національної академії прокуратури України

(м. Київ)

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ПРАВА

Посилення процесів глобалізації у європейському політичному просторі, потреба українського суспільства у швидкій адаптації до умов сучасного світу, процеси інтеграції, упровадження нових стандартів та застосування на практиці кращих прикладів зарубіжного досвіду у контексті прийняття нових та внесення змін до старих законів сприяють підвищеному інтересу до іншомовної освіти як важливого чинника життєвого розвитку та прогресу майбутнього фахівця в мультинаціональному та полікультурному світі.

Чимало сучасних досліджень з педагогіки та психології освіти присвячені вивченню проблем індивідуально-психологічних особливостей опанування дорослими іноземних мов, найвідомішими серед яких є праці Т. Григор'євої, Г. Копил, В. Марчук, Т. Рідель, І. Волкер, А. Літлджон, П. Свенсон, Г. Фанк та ін. Так, на думку Т. Григор'євої, актуальність вивчення іноземної мови представниками старших вікових груп визначається саме розширенням контактів із зарубіжними країнами, коли запланований прагматичний ефект мовленнєвого висловлювання дуже часто є запорукою успіху та ділової співпраці в цілому. Іноземна мова використовується для того, щоб забезпечити найуспішнішу соціальну інтеграцію того, хто навчається, у змінене, а тому й нове для них суспільство [4, с. 150-151].

Переважає більшість дослідників схиляються до того, що підходи до навчання представників різних вікових груп мають суттєво відрізнятися, оскільки старші категорії слухачів мають свої психологічні особливості. Так, Р. Єфімова вважає, що існує вісім суттєвих особливостей навчання дорослих: 1) бажання вчитися у дорослих має бути усвідомленим; 2) дорослі виявляють

прагматичний підхід до навчання; 3) доросла людина навчається у процесі застосування знань на практиці; 4) у навчанні дорослих варто забезпечити проблемність; 5) у процесі навчання дорослих слід враховувати їхній досвід; 6) навчаючи дорослих варто забезпечити неформальну обстановку; 7) навчаючи дорослих необхідно застосовувати різноманітні методи і засоби навчання, забезпечуючи сприймання інформації відразу кількома органами чуття; 8) навчаючи дорослих варто уникати «оцінювання» [3].

На нашу думку, під час вивчення іноземної мови як загального, так і курсу за професійним спрямуванням, необхідним є закладення на початковому етапі основ слуховимовних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також розвитку вмінь аудіювання, говоріння, читання та письма. Вважаємо, що сучасна підготовка фахівців права в українських вищих навчальних закладах юридичного спрямування має базуватися на принципах: 1) формування у здобувачів чітко визначених іншомовних компетентностей; 2) вивчення іноземної мови повинно здійснюватися послідовно на кожному циклі вищої освіти. Очікуваним результатом такої підготовки у вищій школі в контексті компетентнісного підходу є сформованість іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців права як невід'ємної складової їх професійної компетентності [5, с. 205].

Наразі з метою іншомовної підготовки та перепідготовки викладачі мають доступ до широкого діапазону методик та навчальних посібників, розроблених безпосередньо видавництвами Великої Британії, серед яких, на нашу думку, найвдалішими можна вважати *“Introduction to International Legal English”* (Cambridge), *“International Legal English”* (Cambridge) та *“Career Path. Law”* (Express Publishing), оскільки вони містять широкий спектр завдань (на тренування лексики, граматики, аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення, забезпечують аудіо- та відеосупровід).

До вивчення іноземної мови за фаховим спрямуванням (юриспруденція) в Академії допускаються студенти, які володіють англійською мовою на рівні *Intermediate* і вище. Навчальний курс з перепідготовки розрахований строком на один місяць – 20 аудиторних год., а перепідготовка триває півтора року – 290

аудиторних год. Навчання відбувається за комбінованою методикою з використанням *Role Play Lessons* (тематика – *Mock Trials*) за основними навчальними посібниками “*Introduction to International Legal English*” та “*International Legal English*”, наприклад:

Зразок 1.

Role Play “Mock Trials”

Role card 1

Detective Inspector Dick Brown

You know the following information:

- The train was travelling from London to Manchester. It left London at 6p.m. and arrived in Manchester at 8.15p.m.
- The money was stolen between 7p.m. and 7.30p.m.
- There were only five passengers on the train.
- At 7.30p.m., when Chris Hinds realised his money was missing, he stood up and shouted, 'Somebody stole my money!' That's when the train driver called you.

Interview the other passengers and find out:

- what time the other passengers got on the train
- where they were going
- what everyone was doing between 7p.m. and 7.30p.m.
- what everyone did after they heard Chris Hinds say his money was missing
- any other questions you need to ask. After you've spoken to the other passengers, decide who you think did it.

Role card 2

Richard Cagney, 36

You are Shirley Cagney's husband. You both got on the train at 6p.m. and were travelling to Manchester to visit your wife's mother. You stole the money because you were having problems with your business and you didn't want your wife to know.

Between 7p.m. and 7.30p.m., you were sitting with your wife and reading the newspaper. At 7.15p.m. you told your wife you were going to the toilet, but on the way you stopped because you saw Chris Hinds with his bag open and his wallet inside. You asked him where the toilet was, but then fell over and took the wallet.

Prepare the following information before the detective speaks to you:

- What will you tell the detective you were doing between 7p.m. and 7.30p.m.?
- What did you do when you heard Chris Hinds shout?

Role card 4

Jack Brown, 25

You got on the train in London at 6p.m., and were travelling to Manchester to play in a football match. You were sitting in the same carriage as Chris Hinds. You were looking at him because you thought you knew him — he looks like someone you went to school with.

At 7.15p.m. you saw a man in a suit come into the carriage and talk to Chris Hinds. You didn't hear what they said, but you saw the man in a suit fall onto the chair.

Prepare the following information before the detective speaks to you:

- What were you doing before you heard Chris Hinds shout?
- What did you do when you heard Chris Hinds shout?

Role card 3
Shirley Cagney, 29

You are Richard Cagney's wife. You both got on the train at 6p.m. and were travelling to Manchester to visit your mother. Between 7p.m. and 7.30p.m., you were sitting with your husband and reading a book. Around 7.15p.m., you saw Susan Wright come running out of the carriage Chris Hinds was in. She was looking nervous. Prepare the following information before the detective speaks to you: • What did you do when you heard Chris Hinds shout?

Role card 5
Susan Wright, 31

You got on the train at 6.45p.m., and were travelling to Manchester to visit your friends. You were sitting in the same carriage as Chris Hinds and another young man who was wearing a sports tracksuit. The man in the tracksuit was looking at Chris Hinds before the money was taken. That evening you had a stomachache, and at about 7.15p.m. you felt sick and ran to the toilet in the next carriage.

Prepare the following information before the detective speaks to you: • What did you do when you heard Chris Hinds shout?

Під час такого виду активностей слухачі отримують змогу розігрувати за ролями сценарії різного роду судових засідань. На початковому етапі такі заходи відбуваються за чітко визначеним викладачем прикладом, у подальшому ж модератор задає аудиторії лише правопорушення, а весь подальший перебіг подій цілковито покладається на досвід та фаховість учасників. Найефективнішими за зазначених вище умов, з нашої точки зору, є комбіновані методики навчання, які поєднують у собі різні активності (граматичні вправи, завдання з аудіювання, діалогічне та монологічне мовлення, а також ігри), що сприяє активізації різних видів пам'яті, а відтак збільшує обсяг засвоєної інформації та формує комунікативні навички.

Таким чином, однією з умов успішної іншомовної підготовки дорослих є безперервне навчання, його суворі тактика і стратегія. Навчання іноземним мовам дорослих має свою специфіку, яку варто враховувати у процесі їхньої іншомовної підготовки. Знання вікових особливостей та специфіки роботи учнів дає можливість визначити саме ті прийоми, форми та засоби навчання, які приведуть до успішного вирішення визначених завдань. Відбір адекватних методів навчання з урахуванням психологічних і фізіологічних вікових характеристик дорослих дає водночас можливість скоротити терміни і підвищити економічну ефективність навчання. На заняттях варто застосовувати нетрадиційні комбіновані форми їх проведення, які спрямовані на підвищення інтересу дорослих до навчання за

допомогою нових форм організації їх діяльності, а також сприяють розвитку навичок говоріння на подолання мовного бар'єру.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко Т. Сучасні вимоги до світи дорослих / Т. Андрущенко // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – 2010. – Вип. 183, ч. 1. – С. 12-16.
2. Бурденюк Г. Креативно-деятельностный подход к обучению взрослых иностранным языкам / Г. Бурденюк, Л. Юрчук // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 11. – Т. V. – С. 310-313.
3. Ефимова Р. Некоторые особенности обучения взрослых иностранному языку / Р. Ефимова [Электронный ресурс] // Режим доступа : http://www.rglu.ru/lib/publications/University_Reading/2008/III/uch_2008_III_00039.pdf.
4. Григор'єва Т. Педагогічні умови ефективного навчання дорослих / Т. Григор'єва // Вісник Житомирського університету імені Івана Франка. – Житомир : Вид-во ЖДУ, 2008. – Вип. 37. – С. 148-153.
5. Нітенко О. Іншомовна підготовка фахівців права в трицикловій системі вищої освіти : європейський досвід : монографія [текст] монографія / О. В. Нітенко. – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – 252 с.
6. Рембач О., Лопутько О. How Detectives and Investigators Work : практикум [Текст]. – К. : ФО-П Поліщук О. В., 2012. – 174 с.
7. Сігаєва Л. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / Л. Сігаєва. – К. : ЕКМО, 2010. – 419 с.
8. Тадеєва М. Розвиток сучасної мовної освіти дорослих в США і Великій Британії. / М. І. Тадеєва // Збірник наукових статей Слов'янського педагогічного університету. Вип.4. – Слов'янськ : 2005. – С.121-125.
9. Шум О. Метод гри під час навчання працівників органів прокуратури іноземним мовам / Ольга Шум // Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура : збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, О. В. Ковтун. – К. : НАУ, 2017. – С. 430-434.